

29.04.24
Укр.мова

Клас: 9-А,Б
Вч.: Харенко Ю.А.

КЛЮЧОВІ СЛОВА В ТЕКСТІ Й АБЗАЦІ.

**ТЕМАТИЧНЕ РЕЧЕННЯ В АБЗАЦІ. ВИДИ Й ЗАСОБИ МІЖФРАЗНОГО
ЗВ'ЯЗКУ**

МЕТА УРОКУ:

ПОГЛИБИТИ ЗНАННЯ ПРО СКЛАДНЕ СИНТАКСИЧНЕ ЦІЛЕ, ЙОГО ОЗНАКИ, СФОРМУВАТИ ПОНЯТТЯ ПРО ВИДИ МІЖФРАЗОВОГО ЗВ'ЯЗКУ КОМПОНЕНТІВ ВИСЛОВЛЮВАННЯ (АНЦЮГОВИЙ І ПАРАЛЕЛЬНИЙ) І СПОСОБИ ЗВ'ЯЗКУ;

РОЗВИВАТИ ВМІННЯ АНАЛІЗУВАТИ СТРУКТУРУ СКЛАДНИХ СИНТАКСИЧНИХ ЦІЛИХ, ВИЗНАЧАТИ ВИДИ ЗВ'ЯЗКУ РЕЧЕНЬ У НИХ;

СПРИЯТИМЕ УСВІДОМЛЕННЮ РОЛІ ЛЮДИНИ В РОЗВИТКОВІ СУСПІЛЬСТВА.

ЯКЕ ВИСЛОВЛЮВАННЯ Є ТЕКСТОМ?

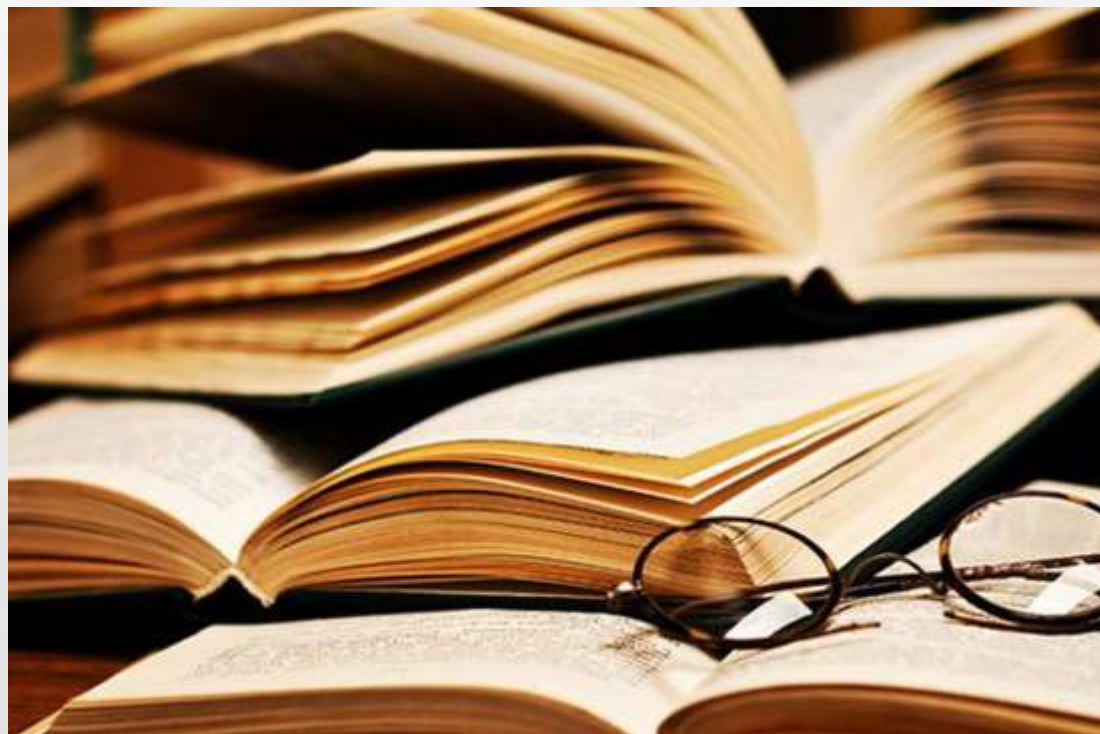

ЯКЕ ВИСЛОВЛЮВАННЯ Є ТЕКСТОМ?

Текст — це група речень, об'єднаних між собою темою, основною думкою та граматично.

ЯКІ ОСНОВНІ ОЗНАКИ ТЕКСТУ ВАМ ВІДОМІ?

ЯКІ ОСНОВНІ ОЗНАКИ ТЕКСТУ ВАМ ВІДОМІ?

Ознаки тексту:

- наявність теми й основної думки
- наявність двох і більше речень
- пов'язаність речень за змістом
- послідовність та завершеність викладу
- граматичний зв'язок між реченнями

ЩО ТАКЕ ТЕМА?

ЩО ТАКЕ ТЕМА?

Тема – це те, про що
розповідається у
творі.

ЩО ТАКЕ АБЗАЦ І МІКРОТЕМА?

ЩО ТАКЕ АБЗАЦ І МІКРОТЕМА?

Абзац-
одиниця тексту,
що являє собою єдність
тематично об'єднаних
речень, в одному з яких
називається тема чи
основна думка абзацу.

Мікротема –це
частина загальної
теми.
Скільки абзаців
– стільки й
мікротем

РОБОТА З ПІДРУЧНИКОМ

У тексті виділяють **три частини**: **зачин**, **виклад** (основну частину) та **кінцівку**.

Текст висвітлює певну тему. Щоб зміст тексту було викладено зв'язно, послідовно, повно, автор тексту виділяє складові частини загальної теми — мікротеми. Таким чином, зміст загальної теми тексту вичерпується сукупністю змісту мікротем.

Мікротеми тексту визначають, складаючи його план. Чітко й стисло сформульована мікротема — це пункт простого плану тексту.

Кожна мікротема тексту зазвичай розкривається **в абзаці**.

Слова, найбільш значимі у змісті тексту (абзацу), називаються **ключовими**.

РОБОТА З ПІДРУЧНИКОМ

341. Прочитайте. З'ясуйте тему й головну думку тексту. Визначивши мікротеми тексту, складіть і запишіть простий план. У кожному пункті плану визначте ключове слово.

Для збереження козацької пісні проведено значну роботу.

Дослідники фольклору об'їздили десятки сіл, попрацювали з десятками народних співочих гуртів, записуючи від них пісні, дізнаючись про манеру виконання, поповнюючи фото- й відеоархіви. Науковці поспішали, адже розуміли: більшості виконавців — за 80 років. Якщо їхні пісні в оригінальній манері виконання не зафіксувати зараз, за кілька років вони можуть бути втрачені.

І виконання, і обсяг козацьких пісень відзначаються певними особливостями.

Розспівна манера — це довга і складна манера дихання, не кожна людина зможе так співати навіть фізіологічно — сучасні виконавці цю здатність втрачають.

Козацька пісня — довга пісня. Фольклористи співпрацювали з жінкою, якій 94 роки, вона пам'ятає козацькі пісні, у яких 18–22 куплети. Нині тексти народних пісень тяжіють до скорочення.

Співати народну пісню треба з гідністю, спокійно, скромно, красиво одягнувшись, уникаючи невластивого нашим пращурам бажання перед кимось вивищитися.

(За Ю. Рацибарською)

- Укажіть у тексті зачин, виклад і кінцівку.

РОБОТА З ПІДРУЧНИКОМ

342. Перепишіть текст, членуючи його на абзаци. Поясніть, чим ви керувалися, виконуючи завдання.

Козак Мамай.
Народна картина XVIII ст.

Народ-художник увіковічнив його в картинах, які досі можна побачити в багатьох хатах поряд з іконами. Яка ж першоінформація була основою для сюжету народної картини «Козак Мамай»? Яка глибинна духовно-чарівна таємниця прихована в цьому образі? Відповідь на ці питання й дає картина — заповіт пращурів. Образ Мамая — то велична, викристалізована віками дума народу про свою сутність, мистецьки задована у фарбах світлоносна енергія національного Духу. Він — мандрівний запорожець, во-яка і гультай, жартун і філософ,

бандурист і співак, народний герой і безстрашний лукавець — уособлює незборимість і незламність народу. Упродовж трьох століть образ Мамая живе в мистецтві, стверджуючи культурну самобутність українців — як завжди, так і нині — у буремну добу глобалізації.

- Як ви розумієте вирази *національний Дух* та *культурна самобутність українців*?
- Доберіть до тексту два варіанти заголовка: 1) такий, що передає його тему; 2) такий, що формулює головну думку.

- Виділіть у кожному абзаци тексту ключові слова.
- Термін *ключові слова* має ще одне значення: так називають інформацію (слова, сполуки слів), які використовують для пошуку певного документа в мережі Інтернет. Які слова для пошуку інформації про козака Мамая ви використали б? Чи збігаються вони з ключовими словами поданого тексту?
- Укажіть у записаному тексті зачин і кінцівку.

СХЕМА «ВИДИ МІЖФРАЗНОГО ЗВ'ЯЗКУ»

ДОСЛІДЖЕННЯ-РОЗПІЗНАВАННЯ

ЯКИЙ МІЖФРАЗОВИЙ ЗВ'ЯЗОК ВИКОРИСТАНО В ТЕКСТІ?
ПОСЛІДОВНИЙ ЧИ ПАРАЛЕЛЬНИЙ?

"Призвичаєні до землі переселенці бралися за плуга і вирощували хліб. Вони годували і випасали худобу, полювали на хижого звіра, займалися рибальством, бджільництвом. Праця цих роботящих людей давала плоди" (О. Опанович).

ДОСЛІДЖЕННЯ-РОЗПІЗНАВАННЯ

ЯКИЙ МІЖФРАЗОВИЙ ЗВ'ЯЗОК ВИКОРИСТАНО В ТЕКСТІ?
ПОСЛІДОВНИЙ ЧИ ПАРАЛЕЛЬНИЙ?

"Шевченко – наш поет і перший історик. Шевченко перше всіх запитав наші німі могили, що вони таке, і одному тільки йому дали вони ясну відповідь, ясну, як Боже слово. Шевченко перше всіх додумався, чим наша старосвітчина славна і за що проклянуть її грядущі роди" (П. Куліш).

ДОСЛІДЖЕННЯ-РОЗПІЗНАВАННЯ

**ЯКИЙ МІЖФРАЗОВИЙ ЗВ'ЯЗОК ВИКОРИСТАНО В ТЕКСТІ?
ПОСЛІДОВНИЙ ЧИ ПАРАЛЕЛЬНИЙ?**

"Саме інженери примусили вчених подумати, як втрутитися в найглибші тайники кристалів, перетворити графіт на алмаз. Інколи вони вкраплені в метеоритах, що прилітають з космосу на землю. Очевидно, створюють їх височенні температури, надвисокі тиснення удару при падінні на землю" (В. Собко).

ДОСЛІДЖЕННЯ-РОЗПІЗНАВАННЯ

ЯКИЙ МІЖФРАЗОВИЙ ЗВ'ЯЗОК ВИКОРИСТАНО В ТЕКСТІ?
ПОСЛІДОВНИЙ ЧИ ПАРАЛЕЛЬНИЙ?

Було пів на дев'яту, і до гімназичних дверей прямувала сила народу. Гімназисти йшли на перехідні екзамени. Малих хлопчиків, отаких, як Юра, у матросках, сорочках, матері й батьки вели на вступні. Серце Юрине затремтіло
(Ю. Смолич).

ДОСЛІДЖЕННЯ-РОЗПІЗНАВАННЯ

ЯКИЙ МІЖФРАЗОВИЙ ЗВ'ЯЗОК ВИКОРИСТАНО В ТЕКСТІ?
ПОСЛІДОВНИЙ ЧИ ПАРАЛЕЛЬНИЙ?

Леся Українка – одна з найоригінальніших поетес світу. Багатогранний талант Леся Українка успадкувала від своєї матері, Ольги Косач, що виступала під літературним псевдонімом Олена Пчілка. Від своєї матері Леся Українка перейняла і літературний хист, і замилювання до фольклору та етнографії (Л. Костенко)

ДОСЛІДЖЕННЯ-РОЗПІЗНАВАННЯ

ЯКИЙ МІЖФРАЗОВИЙ ЗВ'ЯЗОК ВИКОРИСТАНО В ТЕКСТІ?
ПОСЛІДОВНИЙ ЧИ ПАРАЛЕЛЬНИЙ?

Дуже освічений був лікар у Ярослава Мудрого. Звали його Саргісом. Знав цей лікар кілька мов, мав при собі багату медичну бібліотеку (О. Єфімов).

ТЕСТУВАННЯ

Текст – це...

сукупність мовних засобів, що свідомо використовується мовцем за певних умов спілкування.

висловлювання, що складається з кількох речень, має змістову й структурну завершеність

Особлива форма побудови усного чи писемного мовлення, що становить розгорнуте висловлювання однієї особи, звернене до співрозмовника або до себе

ТЕСТУВАННЯ

Текст – це...

сукупність мовних засобів, що свідомо використовується мовцем за певних умов спілкування.

висловлювання, що складається з кількох речень, має змістову й структурну завершеність

Особлива форма побудови усного чи писемного мовлення, що становить розгорнуте висловлювання однієї особи, звернене до співрозмовника або до себе

ТЕСТУВАННЯ

Тема тексту – це...

те, про що йдеться в
тексті, його зміст.

добір виражальних
засобів мови відповідно
до мети висловлювання.

мета тексту, заради якої
його створено.

ТЕСТУВАННЯ

Тема тексту – це...

те, про що йдеться в
тексті, його зміст.

добір виражальних
засобів мови відповідно
до мети висловлювання.

мета тексту, заради якої
його створено.

ТЕСТУВАННЯ

Абзац – це...

частина тексту, у якій розкривається зміст підтеми (частини теми тексту).

частина тексту, що містить його головну думку.

чітко й стисло сформульована підтема тексту.

ТЕСТУВАННЯ

Абзац – це...

частина тексту, у якій
розкривається зміст
підтеми (частини теми
тексту).

частина тексту, що
містить його головну
думку.

чітко й стисло
сформульована підтема
тексту.

ТЕСТУВАННЯ

Типи мовлення є такі:

науковий,
публіцистичний,
художній, діловий.

оповідання, новела,
нарис, повість, роман.

розповідь, опис, роздум.

ТЕСТУВАННЯ

Типи мовлення є такі:

науковий,
публіцистичний,
художній, діловий.

оповідання, новела,
нарис, повість, роман.

розповідь, опис, роздум.

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

343. Перепишіть, розставляючи пропущені розділові знаки. Визначте тему й головну думку тексту.

Чи не на всіх картинах козак Мамай вродливий січовик десь він трохи старший десь він молодший. Дядечко невеличкий кремезний з чорнявими вусами з козацьким оселедцем у жупані. Одяг на ньому на якійсь картині багатший на якійсь зовсім простий. Здебільшого Мамай зображений із бандурою в руках.

Давні портрети Мамая мальовано ніби дитячою рукою бо й справді-таки то був народу нашого дитячий вік а може й зовсім не дитячий а тільки не дійшло крізь лихоліття майже нічого до наших днів крім хіба східнослов'янського дива-дивини «Слова о полку Ігоревім». Нічого не збереглося крім теплого мармуру труни Ярослава крім чудових мозаїк та фресок київської Святої Софії крім десятка літописів. Нічого не маємо від предків крім купи книг друкованих любовно в Києві Острозі Львові крім безлічі мудренних візерунків на кераміці на склі на золоті крім гострих діамантів гумору народного крім вічно живої пісні.

(За О. Ільченком)

- Визначте й назвіть ключові слова тексту. Чим ви керувалися?
- Чи можна сказати, що в тексті названо *скарби нематеріальної культурної спадщини* нашого народу? Як ви вважаєте, з якою метою ЮНЕСКО складає Список всесвітньої нематеріальної культурної спадщини?
- Укажіть речення, ускладнені однорідними членами.
- Визначте складне речення з різними видами зв'язку.

Акти
Перейд